

У К Р А І Н А

ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ЕКОЛОГІЇ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

пл. Народна, 4, м. Ужгород, 88008, тел.: 61-67-01, 61-42-70, 61-55-36
веб-сайт: ecozakarpat.gov.ua, e-mail: central@ecozakarpat.gov.ua, код ЄДРПОУ 38766364

№

На №

від

(дата офіційного опублікування в Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля (автоматично генерується програмними засобами ведення Єдиного реєстру з оцінки впливу на довкілля)

**Товариство з обмеженою відповідальністю
«Тисагаз», код за ЄДРПОУ 22091121
89452, вул. Фединця, буд. 7, м. Ужгород,
Закарпатська область**

(заявник та його адреса)

03.10.2018

(дата видачі)

1288/02-02

(номер висновку)

2018612968

(реєстраційний номер справи про оцінку впливу на довкілля планованої діяльності)

1223/02-02 від 20.09.2018

(номер і дата звіту про громадське обговорення)

ВИСНОВОК

з оцінки впливу на довкілля

планованої діяльності товариства з обмеженою відповідальністю «Тисагаз» з реконструкції Русько-Комарівського пункту збору та підготовки природного газу, що видобувається з Русько-Комарівського газового родовища. Встановлення короткоциклової адсорбційної установки по відділенню азоту для забезпечення підготовки газу до вимог ТУ, встановленої на території пункту збору та підготовки газу Русько-Комарівського газового родовища

За результатами оцінки впливу на довкілля, здійсненої відповідно до статей 3, 6-7, 9 і 14* Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», планованої діяльності з реконструкції Русько-Комарівського пункту збору та підготовки природного газу, що видобувається з Русько-Комарівського газового родовища. Встановлення короткоциклової адсорбційної установки по відділенню азоту для забезпечення підготовки газу до вимог ТУ, встановленої на території пункту збору та підготовки газу Русько-Комарівського газового родовища (далі – планована діяльність), встановлено, що:

процедуру оцінки впливу на довкілля планованої діяльності розпочато 13.06.2018 року шляхом оприлюднення повідомлення про плановану діяльність (реєстраційний номер справи в

Єдиному реєстрі з оцінки впливу на довкілля - №2018612968) та 26.07.2018 року внесено до Єдиного реєстру звіт з оцінки впливу на довкілля планованої діяльності (далі – Звіт з ОВД) і оголошення про початок громадського обговорення Звіту з ОВД;

повідомлення про плановану діяльність товариства з обмеженою відповідальністю «Тисагаз» (далі - ТзОВ «Тисагаз»), яка підлягає ОВД, реєстр. № 2018612968 оприлюднено на веб-сайті департаменту екології та природних ресурсів Закарпатської облдержадміністрації, опубліковано в газетах «Вісті Ужгородщини» №43-44 від 16.06.18 та «Новини Закарпаття» № 45(4756) від 19.06.2018 року та розміщені на дошках оголошень в приміщенні будинку культури (смт. Середнє, вул. Закарпатська, 69);

оголошення про початок громадського обговорення звіту з ОВД було оприлюднено на веб-сайті департаменту 26.07.2018, опубліковано 26.07.2018 р. в газеті «РІО» від 28.06.2018 та розміщене для ознайомлення в приміщенні будинку культури смт. Середнє;

звіт з ОВД було розміщено в приміщеннях департаменту екології та природних ресурсів Закарпатської ОДА за адресою: м. Ужгород, пл. Народна, 4, в приміщенні Середнянської селищної ради;

за результатами громадського обговорення повідомлення про плановану діяльність та Звіту з ОВД зауваження та пропозиції до планованої діяльності не надходили;

громадські слухання з обговорення Звіту з ОВД відбулися 14.06.2018 року о 10 годині в приміщенні будинку культури смт. Середнє за адресою смт. Середнє, вул. Закарпатська, 69. На громадських слуханнях було поставлене одне запитання до доповідача щодо надходження коштів у бюджет селища у разі встановлення установки по відділенню азоту та отримано вичерпну відповідь (п.3 Протоколу громадських слухань). Зауваження та пропозиції від учасників слухань не надходили.

Планова діяльність, тип, основні характеристики та місце провадження планованої діяльності.

Згідно поданих у Звіті з ОВД ТзОВ «Тисагаз» планованою діяльністю передбачає реконструкцію Русько-Комарівського пункту збору та підготовки природного газу, що добувається на Русько-Комарівському газовому родовищі з встановленням короткоциклової адсорбційної установки по відділенню азоту для забезпечення підготовки газу до вимог ТУ розрахунковою потужністю 45 тис.м³/добу.

Русько-Комарівський пункт збору та підготовки природного газу Русько-Комарівського газового родовища знаходиться в с.Вовкове, контур 1229, на території Середнянської селищної ради Ужгородського району Закарпатської області.

Господарську діяльність ТОВ «Тисагаз» проводить відповідно до спеціального дозволу на користування надрами №1151 від 04.12.1997 року у межах Русько-Комарівського газового родовища. ТОВ «Тисагаз» орендує земельну ділянку під ПЗГП згідно договору оренди землі № 2/16 від 02.03.2016 року орендодавця Головного управління Держгеокадастру у Закарпатській області. Земельна ділянка площею 0,12 га має цільове призначення земель промисловості, транспорт зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення для розміщення та експлуатації основних, підсобних і допоміжних будівель та споруд підприємствами, що пов'язані з користуванням надрами (КВЦПЗ 11.01). Кадастровий номер земельної ділянки 212 4855500:11:017:0006.

Відносно розміщення Русько-Комарівський пункту збору та підготовки природного газу Русько-Комарівського газового родовища розміщуються такі населені пункти Кінлодь (1,3 км у південному напрямку), Драгиня (2 км у східному напрямку), Руські Комарівці (2,8 км у північному напрямку) на території Середнянської селищної ради. Площа ліцензійної ділянки – 7,0 км² (приведені координати), родовища 2,1 км².

Пункт збору та підготовки природного газу (далі - ПЗПГ) призначений для підготовки видобувного газу перед транспортуванням до магістрального газопроводу ДУД-1. Фактична потужність об'єкту складає - близько 100 тис. м³/добу. Процес підготовки газу є безперервним.

Передбачається демонтаж існуючої установки короткоциклової адсорбції вилучення азоту на Русько-Комарівському ПЗПГ, з встановленням нової установки вилучення азоту (NRU) виробництва фірми Ser-Pro Systems, Inc. розрахунковою потужністю 45 тис.м³/добу. Принцип роботи установки полягає у використанні різниці швидкості адсорбування молекулярними ситами адсорберів (адсорбент-активоване вугілля). Природний газ легко поглинається адсорбентом, а інертні гази (азот) практично не адсорбується при таких умовах, проходять через апарат, завдяки чому відбувається розділення газової суміші. Адсорбент поглинає газ до стану рівноваги між адсорбцією та десорбцією, після чого адсорбент регенерується, шляхом зниження тиску в адсорберах. Після роботи адсорберів згідно заданої програми відбувається процес короткоциклової адсорбції газу та забезпечення чистоти метану на виході з компресора не нижче 95 %. Далі очищений газ компресором дотискається до 1,86 МПа і через вузол обліку направляється на вузол змішування газу та в подальшому до магістрального газопроводу. Планується експлуатація установки вилучення азоту (NRU) на 50 % потужності, відповідно викиди метану будуть набагато менші (стор. 44 Звіту) – зазначений абзац розробником Звіту з ОВД виключений з тексту Звіту (лист ТзОВ «НВП Техногаз» від 02.10.2018 №02/П/10-18 внесено до Єдиного реєстру з ОДВ (реєстраційна справа №2018612968 - Документи – Зауваження і пропозиції до обсягу досліджень органу влади).

Демонтоване обладнання підлягає тимчасовій консервації та подальшій реалізації замовником. Технологічна схема ПЗПГ після реконструкції включає установку низькотемпературної сепарації газу, блок адсорбційної осушки газу, установку вилучення азоту з природного газу (NRU).

Станом на 01.01. 2017р. на Русько-Комарівському родовищі пробурено 13 свердловин: 1 - параметрична (№ 1); 4 - пошукові (№№ 2,6, 8, 9), 5 - розвідувальні (№№ 4, 5, 7, 11, 15), 3 - експлуатаційні (№№ 21, 22, 23), із яких 9 свердловин пробурені в межах контуру газонасності. Вісім із пробурених на родовищі свердловин (№№ 1, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 15) було ліквідовано за геологічних причин: свердловини №№ 5, 7, 11 - без спуску експлуатаційної колони, в свердловинах №№ 1, 4, 9, 15 під час випробування були отримані притоки пластової води. Свердловина № 1 реліквідована. Свердловини № 2, 6, 21, 22, 23 знаходяться в експлуатації, одна (№1) - в очікуванні підключення до пробної експлуатації. У Звіті наведено конструкції свердловин родовища. Буріння свердловин проводилось на промивальній рідині на самозамісі виготовленій з городищенської глини густиною -1030-1290 кг/м³. При розкритті горизонтів з аномально- високими пластовими тисками густина промивальної рідини збільшувалася до 1600-1670 кг/м³ (свердловини №№ 1, 2). Розкриття продуктивних горизонтів проводилось інгібірованими розчинами, що знижують набухання глин і зберігають колекторські властивості порід.

В зв'язку із специфікою виробничого та технологічного процесів діяльності підприємства, технічні та територіальні альтернативи відсутні.

Департамент екології та природних ресурсів Закарпатської обласної державної адміністрації з урахуванням даних наведених у Звіті з ОВД та наявної інформації, вважає допустимим провадження планованої діяльності з огляду на нижченаведене.

Планована діяльність передбачає реконструкцію Русько-Комарівського пункту збору та підготовки природного газу, що добувається на Русько-Комарівському газовому родовищі з встановленням короткоциклової адсорбційної установки по відділенню азоту для забезпечення підготовки газу до вимог ТУ проектною потужністю 45 тис.м³/добу. ПЗПГ Русько-Комарівського ГР призначений для підготовки видобувного газу перед транспортуванням до магістрального газопроводу ДУД-1. Процес підготовки газу до подальшого транспортування включає: збір газу у блоці вхідних ниток ПЗПГ; сепарацію газу на установці низькотемпературно ї сепарації (УНТС); осушка газу від вологи на блоці адсорбційної осушки; вилучення азоту із видобувного газу в блоці короткоциклової адсорбції.

У результаті провадження планованої діяльності можливі впливи на довкілля:

повітряне середовище. На діючому майданчику пункту збору та підготовки газу Русько-Комарівського родовища є 7 існуючих джерел викидів забруднюючих речовин. Всього згідно Звіту по інвентаризації викидів та розрахунок забруднення у приземних шарах атмосфери від стаціонарних джерел ТОВ «Тисагаз», наданого замовником на підприємстві є 16 існуючих джерел викидів, з них 9 (джерела №№8-16) - неорганізовані, факельні амбари свердловин родовища, які працюватимуть дуже короткий термін при продувках свердловин або відборах проб газу (2 год/рік), проведення дослідження (10 год/рік). Даними матеріалами передбачається влаштування нового джерела викиду № 17 « Труба » (через свічу розсіювання Св-4 стравлюється суміш, що складається на 30 % азоту та на 70% з метану від установки вилучення азоту з природного газу, цілодобово один раз на годину). На максимальну пропускну здатність установки 45 тис.м³/добу (1875 м³/год) природного газу приходить 13,5 тис.м³/добу (562,5 м³/год) азоту. Після процесу очищення очікується залишок метану в азоті у кількості 1 % (5,6 м³/год, густина метану 0,579 кг/м³). Секундні викиди складають – 162,12 г/сек, валовий викид – 28,403 т/рік. Результати розрахунків викидів забруднюючих речовин в атмосферу з врахуванням фонового забруднення показали відсутність перевищень гранично допустимих концентрацій. Згідно розрахунків у межі нормативної СЗЗ 1000 м не входять населені пункти, житлові забудови, рекреаційні чи охоронні території, соціальні об'єкти, тому СЗЗ для ПЗПГ має розмір нормативної СЗЗ 1000 м (ДСП 173-96).

утворення відходів. Очікується утворення наступних твердих відходів: ганчір'я масне – 0,009, масний пісок – 0,459 тонн. Забруднені обтиральні матеріали (промаслене ганчір'я), масний пісок тимчасово накопичуються у металевих контейнерах. По мірі накопичення кожного виду відходу, вивозяться автотранспортом до ТОВ «Нью-Екосвіт» чи інші спеціалізовані підприємства для розміщення, утилізації чи переробки згідно укладених угод;

водне середовище. Експлуатація проектного об'єкту виключає скиди відходів та забруднюючих речовин у водне середовище. До основних заходів по попередженню забруднення та виснаження підземних вод відносяться наступні: забезпечення герметичності трубопроводів та обладнання, встановлених на проектованому об'єкті та суворий контроль за нею; визначення та дотримання зон санітарної охорони; регулювання двигунів внутрішнього згорання будівельної техніки, автотранспорту для запобігання просочень пального та мастил, контроль за якістю монтажних зварювальних робіт при будівництві об'єкту та на період ремонтних робіт (при експлуатації об'єкту), що потребують зварювання. Експлуатація пункту збору та підготовки газу Русько-Комарівського ГР не потребує водних ресурсів. Покриття майданчика розміщення компресорних агрегатів запроектовано із збірних з/б плит. Природні опади, що випадають і потрапляють на майданчик пункту збору та підготовки газу є безпечними для навколишнього природного середовища, через відсутність виходу на поверхню вуглеводневої суміші, що добувається із ПЗПГ, дощові і талі стічні води залишаються без змін. Розрахунок кількості дощових вод, що накопичуються на майданчиках з твердим покриттям визначено розрахунково урахуванням кліматичних умов області і складає 87,5 м³/рік. При експлуатації об'єкту (при виконанні всіх заходів по охороні водного середовища) негативний вплив на нього відсутній.

грунт. Майданчик пункту збору та підготовки газу Русько-Комарівського ГР розміщується на землях Середнянської селищної ради. Проектоване обладнання влаштовується на діючому майданчику ПЗПГ. Для запобігання забруднення ґрунтів шкідливими стоками майданчики під технологічним обладнанням, де можливий розлив рідких продуктів, виконуються із покриття монолітним цементобетоном з обороткою: дощові стоки з територій збираються у приямки та залізобетонні колодязі з подальшим вивезенням на очисні споруди згідно укладених угод між власником очисних споруд та замовником. Негативний вплив на надра землі та ґрунтовий шар відсутній;

геологічне середовище. Процес експлуатації проектного об'єкту не змінює існуючі

геологічні умови прилеглої території. Негативний вплив на геологічне середовище відсутній. Експлуатація ПЗПГ Русько-Комарівського ГР та нового проектного обладнання не змінює існуючі геологічні умови прилеглої території. Використовуються сертифіковані труби, апарати та обладнання, процес підготовки вуглеводнів є герметичним. При дотриманні правил експлуатації ПЗПГ негативний вплив на геологічне середовище відсутній;

флора і фауна, клімат і мікроклімат. Шкідливими по впливу на рослинний і тваринний світ речовинами, що містяться у викидах від існуючого обладнання є діоксид азоту, оксид вуглецю, граничні вуглеводні, парникові гази (метан, оксид діазоту, діоксид вуглецю). Як показали розрахунки розсіювання ЗР в атмосфері від джерел викидів, концентрація забруднюючих речовин у приземному шарі атмосфери на межі СЗЗ і далі від майданчика ПЗПГ при нормальній роботі нижче ГДК для населених пунктів (з урахуванням фонових концентрацій та діючого виробництва). Проектна короткоциклова адсорбційна установка має свічу розсіювання суміші азоту і метану (склад суміші, що стравлюється через свічку 70 % - азоту та 30 % - метану). Азот є нешкідливим для навколишнього середовища, у великій кількості міститься в атмосферному середовищі та не має нормативної ГДК. Метан є парниковим газом, валовий викид складає 28,403 т/рік. При експлуатації пункту збору та підготовки газу Русько-Комарівського родовища значного негативного впливу на клімат, флору і фауну, об'єкти природно-заповідного фонду, пам'ятки архітектури не очікується.

шумовий вплив, ультразвук, електромагнітні та іонізуючі випромінювання. Захист від шуму технологічного обладнання промислових споруд на території житлової забудови забезпечується географічним розташуванням об'єктів, що проектується, відносно населених пунктів. Згідно ДСП 173-96 розмір СЗЗ для ПЗПГ Русько-Комарівського ГР складає 1000 м. Найближче село Кінлодь розміщене від ПЗПГ на відстані 1,3 км у південному напрямку. При проведенні заходів щодо захисту від шуму на території промислових об'єктів для локалізації безпосередніх джерел шуму передбачено зосередження технологічного обладнання в окремих комплексах (технологічних майданчиках). Для попередження акустичного впливу від руху газових та рідинних потоків, що є потенційно можливими на технологічних майданчиках, розрахунок діаметрів трубопроводів та вибір обладнання виконаний з умовами забезпечення нормативних швидкостей, які не створюють шкідливого шумового фону. Не передбачається встановлення нових джерел утворення шуму на ПЗПГ. Максимальний рівень звуку на діючій ПЗПГ визначався згідно ДСТУ-Н.Б.В.1.1-35:2013. Рівень звуку у розрахунковій точці на відстані 500 м складає 41,8 дБА (у житлових приміщеннях не повинен перевищувати 45 дБА). Об'єкт не являється джерелом забруднення електромагнітного та іонізуючого випромінювання, ультразвуку;

соціально середовище. Застосовується сучасне техобладнання. Розміщення установки дасть можливість підвищити кількісні та якісні показники видобування газу і конденсату відповідно збільшаться надходження податків до місцевого бюджету. Планована діяльність має позитивний соціально-економічний вплив;

техногенне середовище. Проектований об'єкт є частиною природно-промислового комплексу, сформованого внаслідок пошуково-розвідувальних робіт та послідуєчого видобутку газу і конденсату, підготовки їх до подачі споживачам;

ризиків на довкілля від планованої діяльності. В матеріалах приведено аналіз небезпечності об'єкту, можливі несправності техпроцесу та обладнання, які можуть привести до виникнення аварії, формування можливих вибухонебезпечних зон при розгерметизації устаткування або трубопроводів з виходом рідкої або газоподібної фази, основні небезпеки на ПЗПГ пов'язані з техобладнанням, схему постадійного аналізу умов виникнення і розвитку аварій (аварійна ситуація, перехід на іншу стадію аварійної ситуації та її наслідки, способи і засоби попередження, локалізації аварії). На ПЗПГ Русько-Комарівського газового родовища наявний план ліквідації аварійних ситуацій (ПЛАС), який містить прогнозування всіх можливих сценаріїв ймовірних надзвичайних ситуацій, дії персоналу по їх усуненню, дії відповідних служб і

організацій, що повинні брати участь в ліквідації надзвичайної ситуації, перелік необхідних технічних засобів, знешкоджуючих реагентів, способи збору і знешкодження забруднюючих речовин. ПЛАС враховує реальні можливості і ресурси підприємства, накопичений персоналом підприємства і аварійно - рятувальними службами досвід дій під час аварійних ситуацій та аварій, для забезпечення уяви щодо потрібних додаткових навичок та ресурсів. ПЛАС узгоджений з управлінням Держслужби надзвичайних ситуацій України у Закарпатській області та з Прикарпатським загоном «Воснізована аварійно-рятувальні (газорятувальна) служба ЛКВО» нафтогазової промисловості НАК «Нафтогаз України». Кумулятивний вплив на довкілля не очікується. *

Компенсаційні заходи за нанесений вплив на довкілля: при розміщенні об'єкту - 68 грн., при експлуатації 2359 грн, у випадку після аварійних ситуацій (наднормативний викид) – 66325 грн.

Згідно з проведеною оцінкою впливів на довкілля визначено, очікування незначного у межах нормативних показників впливу на довкілля, зокрема викидами забруднюючих речовин в атмосферне повітря від джерела викиду свічі розсіювання, шумовим забрудненням від діючого виробництва та здійсненням операцій у сфері поводження з відходами. Для оцінки впливу експлуатації на довкілля та подальшого прогнозування зміни стану навколишнього середовища, повинно бути передбачено довгочасне комплексне спостереження за усіма компонентами природного середовища - моніторинг. ТОВ «Тисагаз» на Русько-Комарівському газовому родовищі передбачається відповідна програма моніторингу та контролю щодо впливу на довкілля (атмосферне повітря, шумового навантаження, при поводженні з відходами, контролю за зворотними водами, за якістю вуглеводневої продукції) під час провадження планованої діяльності.

Екологічні умови провадження планованої діяльності:

1. Для планованої діяльності встановлюються такі умови використання території та природних ресурсів під час провадження планованої діяльності, а саме:

- дотримання проектних рішень при розміщенні та експлуатації об'єкту;
- забезпечення безаварійної експлуатації обладнання та трубопроводів; дотримання техрегламенту, правил техніки безпеки та протипожежної безпеки, діючих норм і правил;
- локалізація забруднень безпосередньо на місці їх утворення; організований відвід поверхневих вод з території майданчиків;
- розміщення технологічних апаратів та обладнання для зливу-наливу продукції на майданчиках з бетонним покриттям і обвалуванням;
- повне виключення скиду промислово-зливових вод із майданчиків у поверхневі водойми та на рельєф, заходи щодо охорони водного середовища на об'єкті здійснювати згідно вимог нормативних документів щодо охорони поверхневих та підземних вод від забруднення;
- забезпечити збір, зберігання у спеціально відведених місцях, належну та своєчасну утилізацію чи передачу утворених відходів суб'єктам господарювання у сфері поводження з відходами для подальшого зберігання, оброблення, перероблення, утилізації, видалення та захоронення;
- не допускати зміну технології ведення робіт, заміну технологічного обладнання, зміну їх потужності;
- отримати дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами;
- виконувати умови дозволу на спеціальне користування надрами.

2. Для планованої діяльності встановлюються такі умови щодо запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та усунення їх наслідків, а саме:

- дотримання проектних, організаційних, технологічних і технічних рішень для

забезпечення безаварійного та надійного функціонування установки (NRU);

обладнання та трубопроводи повністю герметизувати;

передбачити майданчики обслуговування для безпечного доступу до запірної арматури і проведення геологічних операцій;

дотримуватись регламенту технологічних процесів та забезпечити контроль за технічним станом технологічного устаткування;

забезпечити пожежну безпеку під час експлуатації установки, дотримуватись вимог законодавства про охорону праці.

3. Для планованої діяльності встановлюються такі умови щодо зменшення транскордонного впливу планованої діяльності,* а саме:

підстави для здійснення транскордонної оцінки впливу відсутні.

4. На суб'єкта господарювання покладається обов'язок із здійснення таких компенсаційних заходів :**

своєчасна та в повному обсязі сплата рентних платежів та екологічного податку; оплата видатків на компенсацію вартості втрат сільськогосподарського виробництва, пов'язаних з наданням в користування земель.

5. На суб'єкта господарювання покладається обов'язок із запобігання, уникнення, зменшення (пом'якшення), усунення, обмеження впливу планованої діяльності на довкілля, а саме:**

забезпечення збереження технологічного обладнання та споруд в технічному справному експлуатаційному стані;

6. На суб'єкта господарювання покладається обов'язок із здійснення після проектного моніторингу, а саме:**

забезпечення виконання програми моніторингу та контролю щодо впливу на довкілля під час провадження планованої діяльності передбаченої розділом 11 Звіту з ОВД.

7. На суб'єкта господарювання покладається обов'язок із здійснення додаткової оцінки впливу на довкілля на іншій стадії проектування, а саме:**

будівництво, реконструкція, розширення виробничої діяльності або заміна технологічного обладнання можливе у разі здійснення додаткової процедури оцінки впливу на довкілля.

Висновок з оцінки впливу на довкілля є обов'язковим для виконання. Екологічні умови, передбачені у цьому висновку, є обов'язковими.

Висновок з оцінки впливу на довкілля втрачає силу через п'ять років у разі, якщо не було прийнято рішення про провадження планованої діяльності.

Начальник відділу оцінки впливу на довкілля та моніторингу навколишнього природного середовища

Директор департаменту екології та природних ресурсів Закарпатської обласної державної адміністрації

І.О.Урись

С.В.Рішко

* Якщо здійснювалася процедура оцінки транскордонного впливу.

** Якщо з оцінки впливу на довкілля випливає така необхідність.